

Päijät-Hämeen liiton

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2021–2023 JA TALOUSARVIO 2021

Maakuntahallitus 12.10.2020

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021–2023 ja Talousarvio 2021
B73 * 2020
ISBN 978-951-637-260-3
ISSN 1237-6515

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2021–2023
JA TALOUSARVIO 2021

SISÄLLYSLUETTELO

Maakuntajohtajan katsaus	5
Päijät-Hämeen liiton toimintaa ohjaavat asiakirjat	6
Perussomimuksen mukaiset ydintehtävät.....	6
Liiton toimintaa ohjaavat strategiset linjaukset	7
Maakunnan liiton toiminta 2021–2023	8
Liiton tehtäviä hoidetaan kolmella vastuualueella.....	8
Hallinto ja tukipalvelut	8
Aluesuunnittelu ja tutkimus	9
Aluekehitys ja edunvalvonta.....	11
Vuoden 2021 talousarvio.....	14
Yleinen taloudellinen tilanne.....	14
Päijät-Hämeen näkymä.....	14
Kuntatalous.....	15
Talousarvion laadinnan perustelut	16
Käyttötalousosa.....	16
Luottamushenkilöhallinto	16
Varsinainen toiminta	17
Kuntayhteistyö ja projektit	17
Käyttötalousosa	20
Tuloslaskelmaosa.....	21
Rahoitusosa	22
Liitteet	23
Jäsenkuntien vuoden 2021 maksuosuudet	23

MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Kevät 2020 toi ennennäkemättömiä tuulahduksia liiton toimintaympäristöön. Maailmanlaajuisen koronapandemia mullisti kaikkien ihmisten ja organisaatioiden toiminnan. Varautuminen tilanteeseen mullisti työelämän toimintatapoja siirtyessämme laajaan etätöihin. Tilanne asetti toiminnallemme uusia haasteita, kun pyrimme vastaamaan ministeriöiden pyyntöihin eri sektoreiden alueellisten tilannekuvien ja toimintasuunnitelmien laatimisessa.

Maakunnan liiton osalta pääministeri Sanna Marinin sote-uudistus ei tuo muutoksia maakunnan liiton hallintomalliin. Jatkamme kuntayhtymämuotoisena eteenpäin. Mikäli Marinin hallituksen sote-uudistus etenee, maakunnan liiton rooli alueellisena kehittäjäviranomaisena korostuu. Olemme omistajiemme, eli kuntien kumppani niin aluekehittämisessä, suunnittelussa kuin edunvalvontatyössäkin. Lisäksi toimimme kuntayhteistyön alustana.

Kahden edellisen vuoden aikana olemme pitkälti kuitanneet edellisellä hallituskaudella syntyneen liiton kehittämisvelan. Nyt käänämme katseen horisonttiin ja tulevaan. Kuntakenttä on enenevästi luonut Päijät-Hämeen liiton suuntaan painetta toimia enenevästi kuntien yhteistyön alustana. Koska liiton perusrahoitus ei riitä näiden toimintojen rahoittamiseen, kunnat ovat resursoineet yhteistyöhön erillisrahoitusta. Otamme tämän luottamuksen osoituksena liiton toimintaa kohtaan. Pyrimme tasapuolisuuteen, tietoon perustuvaan päätöksentekoon ja avoimeen vuorovaikutukseen kaikkien omistajakuntiemme kanssa.

Lisäksi olemme tunnistaneet yhteistyössä omistajakuntiemme kanssa tarpeen entistä vahvempaan maakunnalliseen edunvalvontatyöhön. Maakuntamme etujen ajamiseen on syytä keskittyä vuoden 2021 aikana ja jatkaa koko toimintakauden aikana. Tätä suuntaa vahvistamme yhteistyöllä Uudenmaan liiton, Varsinais-Suomen liiton ja Kymenlaakson liiton kanssa tehtävässä yhteistyössä - kasvun suunta on etelässä ja siinä kasvussa meidän on syytä pysyä tiukasti mukana!

Odotamme vuotta 2021 innolla. Heti alkuvuonna pääsemme laatimaan maakuntastrategiaa sekä saamme kierrätyspuistoa koskehtavan maakuntakaavan hyväksymismenettelyyn. Kuntavaalit huhtikuussa 2021 ovat liitolle tärkeä käännepeiste - erinomaiseen yhteistyöhön pyrimme myös seuraavan maakuntahallituksen ja -valtuuston kanssa.

Laura Leppänen
maakuntajohtaja

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITON TOIMINTAA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Päijät-Hämeen liitto on lakisääteinen kuntayhtymä, johon kuuluu kymmenen jäsenkuntaa. Päijät-Hämeen liiton toiminnan lähtökohtana ovat lainsäädännössä, erityisesti laissa alueiden kehittämisestä sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa, määritellyt tehtävät.

Lakisääteisten tehtävien lisäksi maakunnan liitto voi ottaa tehtäväkseen erilaisia kehittämis- ja koordinoititehtäviä, mikäli kunnat yhteisesti näin sopivat. Päijät-Hämeen liiton perussopimuksessa kunnat ovat määritelleet liiton toiminnan ydintehtävät. Edellä mainittujen lisäksi liiton sisällöllistä toimintaa ohjaavat maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tavoitteet ja painopisteet.

Perussopimuksen mukaiset ydintehtävät

Päijät-Hämeen liiton perussopimuksen mukaan liitto on maakunnan kehittämisen ja yhteistyön keskus, joka vastaa jäsenkuntia ja niiden väestöä palvelevasta maakunnallisesta suunnittelu- ja kehittämistyöstä sekä edunvalvonnasta.

Perussopimuksen mukaisia liiton tehtäviä ovat:

1. huolehtia maankäyttö- ja rakennuslaissa kuntayhtymälle säädetyistä tehtävistä
2. huolehtia alueiden kehittämisestä annetussa laissa ja asetuksessa sekä rakennerahasto -ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa ja asetuksessa maakunnan liitolle määrättyistä tehtävistä.
3. hoitaa muutkin sille lainsäädännössä määrättyt tehtävät. Lakisääteisten tehtävien lisäksi liitto huolehtii muusta kehittämistoiminnasta maakunnassa sen henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvän elinympäristön turvaamiseksi, vahvistaa maakunnallista yhteenkuuluvuutta sekä sisäistä ja ulkoista yhteistyötä.
4. hoitaa maakuntien yhtäpitävin päätöksin aluekehityslain mukaiset maakuntien yhteistoiminta-alueen tehtävät. Tämän yhteistoiminta-alueen muodostavat Päijät-Häme, Kanta-Häme ja Uusimaa.

Muusta yhteistyöstä ja -alueista liitot voivat sopia aluekehityslain mukaisesti.

Liiton toimintaa ohjaavat strategiset linjaukset

Päijät-Hämeen liiton sisällöllistä toimintaa pitkällä aikavälillä ohjaa lakisääteinen maakunta-suunnitelma. Maakuntastrategia on maakunnan toimijoiden yhdessä laatima aluekehittämisen asiakirja, joka ohjaa maakunnan viranomaisten toimintaa. Maakuntastrategia esittelee maakunnan erityispiirteet, strategiset vahvuudet ja tulevaisuuden muutostekijät ja siinä määritellään maakunnan tulevaisuuskuva, arvot ja tavoitteet. Maakuntastrategian sisältö suuntaa esimerkiksi maakunnan liiton myöntämien rahoitusmuotojen jakamista yhdessä hankeohjelmien omien tavoitteiden kanssa. Maakuntastrategian päivitystyö on käynnistetty vuoden 2020 syksyllä ja kevään 2021 kuntavaalien jälkeen muotoillaan maakunnalle uudet strategiset kärjet.

Maakuntastrategian 2018–2021 strategiset tavoitteet ovat:

Alueen vetovoiman lisääminen

Tavoitteena nostaa maakunnan vetovoimaa ja synnyttää positiivista kierrettä: kasvavaa asukaslukua, palvelujen kysyntää, yritysten elinvoimaa ja matkailijoiden volyyymiä.

Jalostusarvon nostaminen kauttaaltaan

Tavoitteena on maakunnan elinkeinorakenteen monipuolisuuden tunnustaminen ja perinteisten taloudellisten kivijalkojen sekä yritysmaailman hiljaisten menestyjien kehittäminen erilaisin kehittämistoimin, keskittyen arvontuottamiseen.

Uusien kasvualojen kokeileminen

Tavoitteena on uusien kasvuyritysten tavoittelu ja uudenlaisten, piileviin kuluttajatarpeisiin vastaavien (digitaalisten) palvelujen, luonnonvaroihin perustuvien tuoteinnovaatioiden ja ennaltaehkäisevän hyvinvoinnin palveluiden kokeilu ja vakiinnuttaminen.

Päijät-Hämeen maakuntastrategia ja maakuntaohjelma 2018–2021 on yhdistetty yhdeksi dokumentiksi, jossa ovat mukana maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet eli Euroopan unionin edellyttämän RIS3:n prosessin mukainen alueellisten vahvuuksien ja kilpailuetujen tarkastelu. Älykäs erikoistuminen nojautuu erityisesti olemassa oleviin tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvuuksiin ja niiden hyödyntämiseen yritysten kehittämisessä ja työllisyyden parantamisessa.

Päijät-Hämeen maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet ovat:

- Kiertotalous
- Muotoilu
- Liikunta ja elämykset

Nämä jo tutut teemat haastetaan 2021 maakuntastrategiaprosessissa, kun isoon kuvaan liitetään uusi muutostekijä koronakriisi matkustus- ja kokoontumisrajoituksineen. Painetta luo myös entisestään heikentynyt kuntatalous, mikä tuottaa tarpeita kuntayhteistyön tiivistämiseen ja maakunnan edunvalvontaan. Strategiaa pohjustetaan monipuolisella ennakoituvuudella, jossa maakunnan toimijat käsittelevät näitä kiperiä kysymyksiä.

MAAKUNNAN LIITON TOIMINTA 2021–2023

Liiton tehtäviä hoidetaan kolmella vastuualueella

Päijät-Hämeen liiton toiminta on organisoitu kolmelle vastuualueelle, jotka tekevät päivittäistä yhteistyötä yli vastuualuerajojen. Vastuualueiden keskeiset tehtävät on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Hallinto- ja tukipalvelut	Aluesuunnittelu ja tutkimus	Aluekehitys ja edunvalvonta
Liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä vastaaminen.	Maakuntakaavan laatiminen, ajan tasalla pito ja kehittäminen sekä toteuttamisen edistäminen.	Maakunnan pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelmien linjausten ja tavoitteiden valmistelu (ml. maakuntasuunnitelma ja -ohjelma).
Kuntayhteistyön tuki sekä vaikuttava viestintä.	Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta.	Valtuustokauden strategisten tavoitteiden valmistelu.
	Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen, ajan tasalla pito ja edistäminen jatkuvan liikennejärjestelmätyn sekä sidosryhmätöskentelyn ja edunvalvonnan keinoin.	Yleinen maakunnan kehittäminen. Maakuntien välinen yhteistyö.
	Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimustyö yhdessä kuntien ja valtion kanssa.	Kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta valituissa painopisteissä.
	Maakuntien välinen yhteistyö.	Euroopan rakennerahasto-ohjelman alueellinen toimeenpano.

Hallinto ja tukipalvelut

Hallinnon ja tukipalveluiden vastuualue vastaa liiton yleishallinnosta, luottamushenkilöhallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, toimistopalveluista ja muusta sisäisestä palvelutuotannosta sekä viestinnästä ja kuntayhteistyön tuesta. Hallinnon vastuualueen tavoitteena on oikea-aikaiset, kustannustehokkaat ja täsmälliset prosessit sekä liiton henkilöstön että luottamushenkilöhallinnon käyttöön.

Vuoden 2020 aikana hallinnon vastuualueella päivitettiin perussopimus ja varauduttiin liiton kuntien siirtymiseen Päijät-Hämeen maakuntaan. Hallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan vuoden 2021 aikana. Toimenpiteitä ovat sähköisen arkistoinnin suunnittelu ja toteuttaminen sekä viestinnän vaikuttavuuden lisääminen.

Luottamushenkilöhallinto

Päijät-Hämeen liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, joka päättää liiton toiminnan tavoitteista ja taloudesta sekä keskeisimmistä liiton toimintaa ohjaavista ohjelmista ja suunnitelmista. Vuonna 2021 pidetään kuntavaalit ja järjestetään ylikunnalliset luottamustoimipaikkaneuvottelut. Maakuntavaltuusto kokoontuu neljä kertaa.

Maakuntahallitus vastaa liiton käytännön toiminnasta ja hallinnosta sekä johtaa valtuuston aluekehitystyölle, alueidenkäytön suunnittelulle ja edunvalvonnalle asettamien tavoitteiden toteutumisesta. Maakuntahallitus kokoontuu 10 kertaa vuonna 2021.

Tarkastuslautakunta suorittaa liiton toiminnan ja talouden tarkastuksen. Tarkastuslautakunnan ydintehtävinä on seurata kuntayhtymän toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja tilintarkastusprosessin etenemistä. Tarkastuslautakunta kokoontuu vuonna 2021 kahdeksan kertaa.

Päijät-Hämeen liitto organisoii aluekehityslain mukaisen maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) toiminnan ohjelmakaudella 2014–2020. Yhteistyöryhmä kokoontuu 2–3 kertaa. Yhteistyöryhmän tehtävänä on yhteensovittaa aluekehitystoimintoja ja suunnata aluekehitysvaroja maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman avulla. Yhteistyöryhmän kustannukset katetaan pääsääntöisesti Euroopan aluekehitysrahaston teknisestä tuesta.

Maakuntahallitus on nimennyt keskuudestaan käynnissä olevalle valtuustokaudelle maakunta-kaavaprosessissa ja muissa alueiden käyttöön liittyvissä tehtävissä tarpeelliseksi katsotun maankäytön ohjausryhmän (MOR). Toimintavuonna 2021 maankäytön ohjausryhmä kokoontuu 8–10 kertaa.

Viestintä ja kuntayhteistyö

Päijät-Hämeen liiton viestintä tukee maakunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista vaikuttavalla viestinnällä. Viestinnällä pyritään avoimeen viestintään maakunnan liiton toiminnoista ja päätöksenteosta.

Päijät-Hämeen liitto järjestää vuosittain Vellamon maakuntajuhlan, jonka yhteydessä jaetaan Päijät-Häme -mitali. Lisäksi Päijät-Hämeen liitto varautuu yhteistyökumppaneiden kanssa järjestäviin tapahtumiin.

Maakunnan liitto tukee kuntien välistä yhteistyötä fasilitoimalla kuntayhteistyön kokouksia, tilaisuuksia ja matkajärjestelyjä. Kuntayhteistyön fasilitointi hoidetaan kuntien erillisrahoituksella.

Aluesuunnittelu ja tutkimus

Aluesuunnittelu ja tutkimus tuottaa tietoperustaa liiton toiminnalle seuraamalla ja arvioimalla tilastojen ja paikkatietojen avulla maakunnan ja sen osien alueellista kehitystä. Vastuualueella muodostetaan tahtotila maakunnan alueidenkäytön tavoitellulle kehitykselle pitkällä tähtäimellä osana maakuntasuunnitelmaa. Tahtotila linjaa maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen periaatteet. Suunnitelmat puolestaan luovat edellytykset merkittävien ympäristö- ja liikennevaikutuksia aiheuttavien alueiden, väylien ja kohteiden sekä palveluverkoston kestäväälle kehittämiselle. Suunnitelmien ja hankkeiden etenemistä ja rahoitusratkaisujen löytymistä edistetään sidosryhmäyhteistyöllä.

Maakuntavaltuuston hyväksymän liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseksi liitto johtaa maakunnan jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä, ja yhteistyötä tehdään kuntien, ELY-keskusten ja muiden liikenneviranomaisten kanssa. Liitto on vahvasti mukana Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen valmistelussa sekä MAL-yhteistyössä. Liitto edistää kuntien alueidenkäyttöä annetuilla lausunnoilla sekä kuntien kehittämiskeskusteluissa ja viranomaisneuvotteluissa sekä muussa sidosryhmäyhteistyössä.

Maakuntakaavoitus

Päijät-Hämeen liitto valmistelee vuoden 2021 alussa vaihemaakuntakaavaehdotuksen maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi.

Toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla 2021–2023 liitto valmistelee osana maakuntasuunnitelmaa tavoitteet aluerakenteelle ja aloittaa rakennemallityön uuden kokonaismaakuntakaavan pohjalle. Kokonaismaakuntakaavan käynnistämistä toimintajakson lopulla linjaavat maakäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, edellä mainitut aluerakenteen tavoitteet ja rakennemalli sekä toimintakaudella liiton tekemä maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi.

Maakuntakaavoitus tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Yritysten ja rakentamisen ylijäämämateriaalien jalostaminen uusiksi raaka-aineiksi tarvitsee riittävän laajan alueen, jossa yritykset saavat synergiaetuja toistensa läheisyydestä. Käynnissä oleva jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaava luo maakuntastrategian mukaisesti edellytykset kiertotaloutta harjoittavien yritysten sijoittumiselle Lahden kaupunkiseudulle.
- Toimintajaksolla käynnistettävän maakuntasuunnitelman aluerakenteen tahtotilan muodostamisessa tähdätään alueen maakuntastrategian mukaisesti vetovoiman lisäämiseen.

Liikennejärjestelmätyö

Liitto toteuttaa toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä yhdessä kuntien, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä muiden liikenneviranomaisten kanssa. Toimintavuonna 2021 valmistellaan maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa toteuttavia uusia hankkeita kytkeytyen Lahden seudun MAL-työhön.

Jatkuva liikennejärjestelmätyö tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Maakuntastrategian mukaisesti vetovoimaa luodaan viemällä eteenpäin hankkeita, jotka parantavat maakunnan saavutettavuutta, kestävää liikkumista, liikenneturvallisuutta ja kaupunkikeskustojen vetovoimaa.

Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta

Toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla liitto toteuttaa jatkuvaa maakunnan tilan ja kehityksen seurantaa ja laatii maakunnan tilakatsauksia kevät- ja syysvaltuustoon. Toimintavuonna 2021 laaditaan sovitut katsaukset ja tuotetaan aineistoja rakennemallin tueksi.

Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Maakunnan tilan ja kehityksen seurannan sekä laadittavien ennusteiden avulla luodaan tietopohjaa uuden maakuntasuunnitelman laatimiselle.

Alueiden käytön ja liikennejärjestelmän toteutuksen edistäminen

Päijät-Hämeen liitto osallistuu toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla sopimuskumppanina Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen mukaiseen MAL-työhön. Toimintavuonna 2021 varaudutaan käynnistämään maakunnan rakennemallityö osana MAL-sopimuksen toteuttamista sekä omien aluerakenteen tavoitteiden valmistelua. MAL-sopimuksen toteuttaminen Lahden kaupunkiseudulla edistää osaltaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa määriteltyjä tavoitteita. Lisäksi maakunnan jatkuva liikennejärjes-

telmätyö yhteensovittaa kaupunkiseudulla tehtävää työtä koko maakunnan tavoitteisiin ja kansalliseen sekä kansainväliseen edunvalvontaan.

Maakunnan liitto edistää toimintavuonna 2021 kuntien maakäyttöä lukuisten lausuntojen, viranomaismuutosten ja kuntien kehittämiskeskustelujen avulla.

Alueiden käytön ja liikennejärjestelmän toteutuksen edistäminen tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Osallistamalla MAL-sopimustyöhön liitto edistää maakunnan vetovoimaa ja jalostusarvon nostamista osarahoittamalla, tekemällä ja olemalla mukana sellaisissa hankkeissa, joilla lisätään vähähiilisyttä ja parannetaan saavutettavuutta, kestävää liikkumista, asumisen monimuotoisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Aluekehitys ja edunvalvonta

Maakunnan yleinen kehittäminen

Aluekehityksen keskeisiä tehtäviä ovat maakunnan edunvalvonta, Euroopan unionin rakennerahastokauden vaihtumiseen liittyvä valmistelu, EAKR-hankkeiden rahoittaminen, kansainvälinen vaikuttaminen sekä oma hanketoiminta.

Toiminta- ja taloussuunnitelmakaudella tuotetaan uusi maakuntastrategia ja –ohjelma. Siitä johdetaan tarvittavat muut maakuntatasoiset linjaukset ja ohjelmat.

Aluekehityksen rahoittaminen, rakennerahastojen hallinnointi ja uuteen ohjelmakautteen valmistautuminen

Päijät-Hämeen liitolla on näkyvä rooli aluekehittämisen rahoituksen välittäjänä. Liitto myöntää Euroopan unionin rakennerahastovaroja ohjelmakaudella 2021–2027. Liitto jatkaa vuonna 2018 aloitettua rakennerahastojen uuden ohjelmakauden valmistelua ja siihen liittyvää edunvalvontaa. Palautuva rahoitus ja maakuntaan myönnetty lisärahoitus käytetään tehokkaasti koronakriisin elvytykseen ja vähähiilisyttä tukeviin hankkeisiin. Rakennerahastovarojen kansallinen valmistelu on kesken, joten varojen jakautumisesta maakuntien välillä ei vielä tiedetä. Kansallinen ohjelmatoimintalinjoineen määrittää pitkälti Päijät-Hämeen liiton aluekehittämisen mahdollisuudet. Aluekehittämisen vaikuttavuus on suoraan linjassa maakunnan saamiin myöntövaltuuksiin.

Kuluvan rakennerahastokauden (2014–2020) hallinnointi jatkuu vuodelle 2023 asti, ja liitto seuraa osarahoittamia hankkeita niin kuluvalle kuin uudelle ohjelmakaudella. Lisäksi liitto koordinoi hanketoimintaa älykkään erikoistumisen kärkien alla hankkeiden yhteistyön lisäämiseksi.

Rakennerahastovarojen lisäksi aluekehittämistä rahoitetaan ”maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen” myönnettävällä kestävässä kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) välineellä. Vuoden 2021 saanto liitolle pysyy vuoden 2020 tasolla, eli se on noin 250 000 euroa.

Liitto seuraa aktiivisesti muiden rahoitusinstrumenttien tilannetta sekä kansallisesti että kansainvälisesti, vaikka niiden hakeminen ja myöntäminen kulkevatkin eri kautta.

Aluekehitysinstrumentein rahoitettavilla hankkeilla tuetaan maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Liitto suuntaa ohjelmakauden 2014–2020 jäljellä olevia EAKR-hankerahoitusvaroja alueen vetovoiman lisäämiseen. Hanketoiminnalla edistetään maakunnan edelläkävijyyttä.
- Liitto suuntaa ohjelmakauden 2014–2020 jäljellä olevia EAKR-hankerahoitusvaroja liiketoimintaekosysteemien ja alueen osaamisen kehittämiseen sekä teemoihin, jotka tulevat uusien kasvualojen tunnistamista ja kehittämistä. Aluekehittämisessä on pyrittävä uusien elinkeinojen ja kasvualojen löytämiseen erityisesti maakunnan työllisyystilanteen parantamiseksi. Kokeilukultuuria tuetaan kaikin käytössä olevin keinoin.
- Liitto koordinoi alueen älykästä erikoistumista ja tuo esiin maakunnan hankesaavutuksia kansainvälisissä verkostoissa, tapahtumissa ja alustoilla.

Edunvalvonta

Päijät-Hämeen liitolla on rooli maakunnan kansallisessa ja kansainvälisessä edunvalvonnassa. Edunvalvontaa toteutetaan yhteistyössä alueen toimijoiden ja kuntien kanssa. Edunvalvonnan tavoitteet tarkastellaan määräajoin pyrkien proaktiivisuuteen.

Maakunnan liiton edunvalvonnan resurssit ovat nykyisellään erittäin pienet. Edunvalvonnan henkilö- ja muuta toimintaresurssia pyritään merkittävästi vahvistamaan toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla tavoitteellisen työn mahdollistamiseksi.

Euroopan aluekehitysrahaston kansallisen varojenjaon oikaiseminen ja siihen vaikuttaminen on liiton tärkein edunvalvontatavoite. Kansallisiin raideliikennetkaisuun vaikuttaminen on tärkeää koko toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla, samoin Euroopan unionissa käynnissä oleva TEN-T asetusmuutoksen valmistelu sekä koheesiopolitiikkaan vaikuttaminen. Liitto varautuu tukemaan Lahden kaupunkia ja muita maakunnan kuntia European Green Capital 2021 -toimintavuotena.

Edunvalvonta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Edunvalvonnalla on välineellinen asema maakunnalle määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja elinvoiman sekä vetovoiman lisäämiseksi.

Hankkeet

Päijät-Hämeen liitolla on vähintään seitsemän aluekehityksen hanketta vuodelle 2021. Hankkeiden rahoitus tulee pääasiassa kansainvälisistä Euroopan unionin rahoitusohjelmista. Hankkeet ovat:

- TANIA
- BIOREGIO
- CANEMURE
- CECI
- Next2Met
- GRETA
- Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle (kansallinen rahoitus)

Näiden lisäksi liitto hakee paraikaa uusia hankkeita, mutta niiden rahoituspäätökset tulevat vasta loppuvuodesta.

Päijät-Hämeen liiton toteuttamat hankkeet vastaavat pääosin ilmastonmuutos- ja ympäristöhaasteisiin. Next2Met-hanke keskittyy tavoittamaan digitaalisia keinoja metropolialueiden katveeseen jäävien maakuntien elvyttämiseksi.

Hanketoiminta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Hankkeet toimivat konkreettisina keinoina tukea maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen kärkien tavoitteiden toteuttamista ulkopuolisen rahoituksen keinoin.

Kansainväliset toiminnot

Kansainvälisyys liittyy Päijät-Hämeen liiton kaikkiin toimintoihin. Kansainväliseen toimintaan osallistuvat liiton asiantuntijat ja hallinto. Käytännössä kansainvälisyys kanavoituu pitkäjärjestyseen politiikkavaikuttamiseen CPMR-järjestössä (Conference of Peripheral Maritime Regions) ja muuhun politiikkavaikuttamiseen Helsinki EU Officen teknisellä tuella (tapahtumajärjestelyt, tapaamisjärjestelyt).

Päijät-Hämeen liitossa on useita omia kansainvälisen rahoituksen hankkeita. Alkavalla toimintakaudella liitto valmistautuu uusien kansainvälisten hankeohjelmien rahoitushakuihin ja alueen toimijoiden tukemiseen RIS3-alustalla (Komission ylläpitämä älykkään erikoistumisen verkosto).

Kansainvälinen toiminta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- Kansainvälisillä toiminnoilla on välineellinen asema maakunnalle määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja elinvoiman sekä vetovoiman lisäämiseksi.
- Liitto vaikuttaa kansainvälisiin toimiin Päijät-Hämeen näkyvyyteen, edistää projektipartnereiden löytämistä verkostoista sekä kansainvälisen rahoituksen saamista hankkeille.
- Liitto vaikuttaa kansainvälisiin toimiin Euroopan Unionin politiikkavalmisteluun.
- Liitto osallistuu sellaisiin kansainvälisiin rahoitushakuihin, jotka tukevat maakuntastrategian tavoitteita.

VUODEN 2021 TALOUSARVIO

Yleinen taloudellinen tilanne

Koronaviruspandemia ja toimet sen leviämisen estämiseksi ovat sekoittaneet ihmisten arkirutiinit, ajaneet yrityksiä ahdinkoon ja kääntäneet taloussennusteet ylösalaisin kaikkialla maailmassa. Muutos on ollut ennennäkemättömän suuri ja nopea. Eikä Suomi ole poikkeus.

Koronavirus iskee lujaa Suomen talouteen. Arvioimme, että talous supistuu 5,5 % tänä vuonna, kun kysyntä vientimarkkinoilla hyytyy rajusti ja viruksen leviämistä estävät sulkutoimet rajoittavat liikkumista ja liiketoimintaa Suomessa. Ennusteessa oletetaan, että taloudellista aktiviteettia rajoittavat toimenpiteet kestävät 3 kuukautta. Tämän jälkeen kasvu elpyy ja BKT:n arvioidaan kasvavan 1,3 % vuosina 2021 ja 2022. Koska arviot koronaviruksen leviämistä estävien rajoitteiden kestosta muuttuvat, tulevan kehityksen ennustaminen on poikkeuksellisen epävarmaa.

Kysyntäeristä kaikki supistuvat, eniten vienti. Myös yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit vähentyvät voimakkaasti. Kokonaiskysynnän alentuessa inflaatio ja ansiotason nousuvauhti hidastuvat. Talous alkaa toipua varsin nopeasti akuutin kriisin päätyttyä, mutta toipuminen on eri tahtista. Vienti toipuu maailmantalouden kysynnän vetämänä ja kulutus kääntyy kasvuun työllisyyden laskun päättyessä. Investointien toipuminen kestää hivenen pidempään.

Julkisen talouden alijäämä ja velka kääntyvät nopeaan kasvuun tänä vuonna. Tuotannon supistuminen ja hallituksen päättämät talouden tukitoimet heikentävät julkista taloutta. Julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna lähes 14 mrd. eurolla 16,6 mrd. euroon eli 7,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Näkyvässä oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa ennalleen ja julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä lähivuosina. (VM; Taloudellinen katsaus, kevät 2020)

Päijät-Hämeen näkymä

Päijät-Hämeen ja Lahden työttömyysaste nousi merkittävästi huhtikuussa. Lahden työttömyysaste oli vuoden 2020 huhtikuun lopussa 21,9 % eli 8,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden määrä TE-toimistossa oli huhtikuussa koko maan tapaan korkein pitkään aikaan ja nousi lähes 18 000:een (Päijät-Hämeestä tiedot käytettävissä työnvälitystilastojärjestelmästä v. 2006 alkaen).

Koko Hämeen tasolla työttömiä työnhakijoita on ollut edellisen kerran vastaavaan aikaan enemmän huhtikuussa 1998. Korkeista absoluuttisista luvuista huolimatta kasvu on ollut pienempi kuin maassa keskimäärin. Työttömyyden kasvu on kohdistunut enemmän naisiin kuin miehiin. Ulkomaalaisten työttömyysasteen kasvu oli maaliskuussa suurista kaupungeista Lahdessa toiseksi nopeinta.

Tällä hetkellä kokoaikaisesti lomautettujen osuus työttömistä on poikkeuksellisen korkea (33 %) ja myös viime kuukausien työttömyyden kasvu on tullut ennen kaikkea lomautettujen määrän kasvusta. Tämä voi ennakoida nopeampaa paluuta aiempiin kriiseihin verrattuna. Tulevien viikkojen aikana TE-toimistossa seurataan, muuttuvatko alkanee lomautukset työttömyydeksi. Toisiksi tätä ei ole tapahtunut kovinkaan paljon.

Lomautettujen määrä on lisääntynyt eniten palvelusektorilla: myyjät, ravintola- ja suurtalous-työntekijät, tarjoilijat, linja-autonkuljettajat, yleissihteerit, mainonnan- ja markkinoinnin erityisasiantuntijat, avustavat keittiötyöntekijät.

Suurista lomautusmääristä huolimatta konkurssit ovat toistaiseksi olleet alhaalla. Lomautusten purku tai kääntyminen irtisanomisiksi riippuu rajoitteiden purusta ja markkinatalouden käynnistymisen nopeudesta. Lomautettujen työnhakijoiden määrä ei kuitenkaan ole kasvanut enää suuresti viime aikoina.

Koronapandemia on aiheuttanut merkittäviä lisäkuluja Päijät-Hämeenkin kunnille ja aiheuttaa merkittävän taantuman elinkeinoelämälle. Yritysten monipuolinen tukeminen epidemian aikana ja sen jälkeen on erittäin tärkeää. Taloudellisin perustein käytäviä kuntien yt-neuvotteluja on käynnistetty, mutta ainakin joissain alueen kunnissa lomautukset ovat koskeneet pienempää määrää ihmisiä kuin alun perin arvioitiin (Heinola). Joissakin kunnissa on päätetty olla turvautumatta lomautuksiin (Asikkala).

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin TE-toimistoon maaliskuussa selvästi edellisvuotta vähemmän. Paikkojen määrä väheni kaikissa pääammattiryhmissä poikkeuksena kuitenkin maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden ammattiryhmä, jossa paikkojen määrä oli peräti 377 % edellisvuotta suurempi. TEM; (Alueelliset kehitysnäkymät Kevät 2020)

Kuntatalous

Kuntatalouden kehitys on ollut heikkoa ja näkymät vaikeat jo useamman vuoden, eikä vuosi 2019 tuonut tähän poikkeusta. Tilastokeskuksen julkaisemien vuoden 2019 tilinpäätösarviotietojen perusteella kuntatalous heikkeni viime vuonna melko voimakkaasti. Sekä kuntatalouden toimintakate että vuosikate heikkenivät selvästi edellisvuodesta. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja arvonalentumisia eikä nettoinvestointeja. Tämän seurauksena kuntatalouden lainakanta kasvoi voimakkaasti sekä kunnissa että kuntayhtymissä.

Kuntatalouden vuosikatteen heikkenemisen taustalla oli ennen kaikkea kuntien vuosikatteen heikkeneminen toimintakulujen voimakkaan kasvun ja verotulojen vaimean kasvun seurauksena. Kuntien verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa, joista johtuen osa kunnallisveroista siirtyi tilitettäväksi vuonna 2020.

Kuntatalouden heikon kehityksen seurauksena myös negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvoi vuonna 2019 selvästi. Vuonna 2019 negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 56, kun vuonna 2018 niitä oli 43 ja vuotta aikaisemmin vain neljä. Myös alijäämäisten kuntayhtymien lukumäärä ja kuntayhtymien taseen kertyneen alijäämän määrä kasvoivat edelleen.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely) tulevista kunnista ei tässä vaiheessa voida tehdä tarkkaa arviota. Voidaan kuitenkin arvioida, että arviointimenettelyyn olisi tulossa 3–4 uutta kuntaa. Kriisikuntien määrä näyttää pysyvän vuonna 2020 siis suhteellisen pienenä, mutta niiden määrän arvioidaan kasvavan lähivuosina kuntalain alijäämän kattamista koskevien velvoitteiden seurauksena. Valtiovarainministeriö ottaa huomioon koronakriisin vaikutukset kuntien talouteen arvioidessaan arviointimenettelyn käynnistämistä vuoden 2020 tilinpäätösten perusteella. (VM; Kuntatalousohjelma 2021–2024)

Talousarvion laadinnan perustelut

Käyttötalousosa

Maakuntavaltuuston hyväksymässä vuosien 2020–2022 taloussuunnitelmassa on jäsenkuntien maksuosuuden arvioitu kasvavan vuoden 2021 käyttömeneihin viisi prosenttia. Nyt laadittu talousarvioesitys perustuu jäsenkuntien maksuosuuden kolmen prosentin kasvuun.

Vuosien 2022 ja 2023 kuntarahoitteisten käyttömenojen kasvuksi on arvioitu kolme prosenttia.

Liitolla on aikaisemmilta vuosilta ylijäämää yhteensä 518 166,50 euroa.

Maakuntahallituksen esityksessä vuoden 2021 talousarvioksi toimintatuotot ovat yhteensä 2 681 597 euroa ja toimintakulut 2 613 120 euroa. Jäsenkuntien maksuosuus liiton menoihin on 2 186 815 euroa. Maksuosuuslaskelma on liitteenä.

Talousarvioesitykseen sisältyy myös Yliopistokampuksen rahoitusosuudet, Kuntayhteistyö-, TANIA-, BIOREGIO-, CANEMURE-, CECI-, GRETA-, Next2Met- ja Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle -hankkeiden omarahoitusosuudet.

Vuoden 2021 talousarvio on laadittu niin, että sillä pystytään toteuttamaan toimintasuunnitelmaan valitut painopisteet.

Luottamushenkilöhallinto

Toimintatuotot

Luottamushenkilöhallinnon toimintatuotot 152 000 euroa koostuu:

- Jäsenkuntien maksuosuuksista 150 000 euroa
- EU:n teknisestä tuesta 2 000 euroa

Toimintakulut

Luottamushenkilöhallinnon kokonaiskulut ovat yhteensä 152 000 euroa.

Talousarviossa on varauduttu YTA-alueen hallitusten yhteiskokouksiin, edustajainkokoukseen, neljään maakuntavaltuuston kokoukseen, kymmeneen maakuntahallituksen kokoukseen ja kahdeksaan tarkastuslautakunnan kokoukseen.

Luottamushenkilöhallinnossa on otettu huomioon myös maakunnan yhteistyöryhmän toiminnasta aiheutuvat kustannukset, joiksi on arvioitu 2 000 euroa. Kustannukset katetaan Euroopan unionin teknisestä tuesta.

Varsinainen toiminta

Toimintatuotot

Varsinaisen toiminnan toimintatuotot 2 045 815 euroa koostuu:

- Jäsenkuntien maksuosuuksista 2 036 815 euroa
- Muista tuista ja avustuksista 5 000 euroa
- Vuokratuloista 4 000 euroa

Toimintakulut

Varsinaisen toiminnan kokonaiskulut ovat 1 941 000 euroa, mikä on 4,9 prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Kokonaiskuluista henkilöstökulujen osuus on noin 71 prosenttia. Toimintavuonna henkilöstökulut kasvavat 5,3 prosenttia kuluvasta vuodesta.

Palvelujen ostoihin on varattu 389 000 euroa, mikä on 5,4 prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Muut määrärahat on varattu siten, että toimintasuunnitelmassa esitettyjen tehtävien toteuttamiseen on tarvittavat edellytykset.

Kuntayhteistyö ja projektit

Toimintatuotot

Kuntayhteistyön ja projektien toimintatuotot 483 782 euroa:

- Lahden Yliopistokampuksen kuntarahoitusosuudet 100 000 euroa
- Kuntayhteistyöhanke 85 000 euroa
- TANIA-hankkeen tuki 4 202 euroa
- BIOREGIO-hankkeen tuki 8 392 euroa
- GRETA-hankkeen tuki 35 990 euroa
- CANEMURE-hankkeen tuki 77 500 euroa
- CECI-hankkeen tuki 35 812 euroa
- Next2Met-hankkeen tuki 116 386 euroa
- Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle tuki 20 500 euroa

Toimintakulut

Kuntayhteistyön ja projektien toimintakulut 520 120 euroa:

- Lahden Yliopistokampuksen rahoitusosuudet 100 000 euroa
- Kuntayhteistyöhanke 85 000 euroa
- TANIA-hankkeen kulut 4 400 euroa
- BIOREGIO-hankkeen kulut 8 787 euroa
- GRETA-hankkeen kulut 36 616
- CANEMURE-hankkeen kulut 100 947 euroa
- CECI-hankkeen tuki kulut 37 500 euroa
- Next2Met-hankkeen kulut 121 870 euroa
- Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle -hankkeen kulut 25 000

Lahden Yliopistokampus

Talousarviossa on varauduttu vuosittain 100 000 euron kuntarahoitusosuuteen, joka kanavoitetaan Päijät-Hämeen liiton kautta Lahden Yliopistokampuksen rahoitukseen.

Kuntayhteistyöhanke

Kuntayhteistyö-hanke on kuntien erillisrahoittama kaksivuotinen hanke. Tavoitteena on kuntayhteistyön organisoinnin kehittäminen, tiedonkulun parantaminen eri yhteistyöryhmien välillä ja yhteistyön koordinointi sekä osallistuminen yhteistyöasioiden valmisteluun. Keskeinen tehtävä on kuntayhteistyön tavoitteiden määrittäminen sekä toimintasuunnitelman laatiminen ja käytäntöön vieminen. Hanke toteuttaa kunta-johtajakokousten ja Päijät-Hämeen puheenjohtajaforumin kokousten valmistelun ja läpiviennin, keskitetyn asiakirja- ja sopimusrekisterin ylläpidon sekä tarpeen mukaan tapahtumia ja koulutuksia päättäjille.

TANIA-hanke

Hankkeen tavoitteena on sidosryhmän tarpeiden kartoitus ja viestintä liittyen pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseen liittyvien teknologioiden levittämiseen ja teknologiayhteistyön lisäämiseen liittyen, rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen sekä tarpeiden mukainen valmistelu ja selvitysten teettäminen. Hanke toteuttaa viestintää ja tapahtumia sidosryhmille, päättäjille, yrityksille sekä EU-partnerimaiden vastaaville toimijoille ja lisäksi edistävät yhteistyötä alueellisten ja EU-partnereiden välillä ja kannustavat toimijoita yhteistyökokeiluihin ja testauksiin ja saattavat partnereita yhteen.

BIOREGIO-hanke

Hankkeen tavoitteena on sidosryhmien tarpeiden kartoitus liittyen kiertotalouden edistämiseen kannustaviin ratkaisuihin, rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen sekä tarpeiden mukainen valmistelu. Hankkeet toteuttavat viestintää ja tapahtumia sidosryhmille, päättäjille, yrityksille sekä EU-partnerimaiden vastaaville toimijoille ja edistävät yhteistyötä alueellisten ja EU-partnereiden välillä.

CANEMURE-hanke

CANEMURE – Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia on Suomen ympäristökeskuksen koordinoima kansallinen ilmastohanke. Hankkeessa on mukana kaikkiaan 22 toimijaa ja 7 maakuntaa. CANEMURE-hanketta toteutetaan vuosina 2018–2024 EU:n LIFE-ohjelman tuella. Päijät-Hämeessä maakuntaliitto vastaa hankkeen toteuttamisesta. Yksi keskeisimmistä toimenpiteistä on Päijät-Hämeen ilmastotiekartan laatiminen vuoteen 2030. Tiekarttatyötä varten on perustettu alueellinen ilmasto- ja energiayhteistyöryhmä. Hanke tukee kuntien strategista suunnittelua sekä edistää käytännön toimenpiteiden toteuttamista. Toimintaan kuuluvat lisäksi erilaiset tapahtumat ja viestintä.

CECI-hanke

CECI-hanke pyrkii edistämään asukkaiden osallistumista kiertotalouteen, keskittyen erityisesti jakamistalouden ratkaisuihin. Tavaroiden uudelleenkäyttö, korjaus, entisöinti, uudistaminen ja jakaminen ovat esimerkkejä asukkaiden kiertotaloustoiminnasta. Uusien kulutustottumusten omaksuminen pidentäisi tuotteiden elinikää, vähentäisi jätteen syntyä ja loisi kysyntää uusille,

kestäville palveluille. Käytännössä CECI-hanke keskittyy tiedon, kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamiseen asukkaiden osallistamisesta kiertotalouteen alueellisesti projektipartnereiden ja sidosryhmien välillä sekä kansainvälisesti kuudelta eurooppalaiselta alueelta tulevien projektipartnereiden välillä.

Next2Met-hanke

Päijät-Hämeen liitto toimii pääpartnerina kansainvälisessä Interreg Europe -ohjelman rahoittamassa Next2Met -hankkeessa, jonka teemana on maakunnan elin- ja vetovoiman lisääminen digitaalisuuden avulla. Hankkeessa on mukana Päijät-Hämettä vastaavia teollisen rakennemuutoksen maakuntia muun muassa Espanjasta, Irlannista ja Itävallest. Partnerimaakunnat pyrkivät ratkaisemaan, kuinka selvittää ison metropolin kupeessa haasteista, joihin ei ole saatavilla samantyyppistä taloudellista tukea kuin syrjäisemmille seuduille (esimerkiksi koheesiorahoitusta). Interreg Europe -hankkeissa painopiste on hyvien käytänteiden löytämisessä, niiden vaihdannassa ja käytännön toimiin vaikuttamisessa toimintasuunnitelmien ja rahoitusinstrumenttien keinoin. Next2Met -hankkeen kesto on 3,5 vuotta, aina tammikuun 2023 loppuun. Hankkeen budjetti on noin 1,3 miljoonaa euroa, josta Päijät-Hämeen liitos osuus on noin 330 000 euroa.

GRETA-hanke

Vihreä muutos älykkään erikoistumisen alueellisissa strategioissa. Toteutetaan LARS-hankkeen havaintoihin perustuvat toimet. Luodaan verkosto, haastattelut yritysten kanssa ja vertailuanalyysi. Lyhyt 9 kuukauden hanke päättyen lokakuussa 2020.

Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle -hanke

Hankkeen tavoitteena on tukea kiinteistönomistajia siirtymään öljylämmityksestä vähähiilisiin lämmitysmuotoihin tarjoamalla heille kohdennettua tietoa vaihtoehtoista, niiden kustannuksista ja saatavilla olevista tuista. Haasteina on, että kunnilla on vaihtelevasti tietoa öljylämmityskiinteistöistä, ja kiinteistönomistajilla ei välttämättä ole resursseja energiaremonttiin. Osana hanketta tarkennetaan öljylämmityskiinteistöjen määrä, kiinteistönomistajien taustatietoja myös energiaköyhyyden näkökulmasta sekä kunnan nykyisten palveluiden saavutettavuutta ja parantamismahdollisuuksia. Hanke päättyy elokuussa 2021.

Muut hankevaraukset

Päijät-Hämeen liitto on mahdollisesti mukana kahdessa kansallisessa hankkeessa vuoden 2021 aikakana. hakemukset. Toisessa kehitetään kulttuuritoimijoiden yhteistyötä maakunnassa. Tähän osoitetaan työresursseja. Toisessa hankkeessa tarjotaan kansalaisten digiosaamisen kehittämisen koordinaatiota. Tässä hankkeessa Päijät-Hämeen liitto on hakija. Kokonaisvaikutus kustannuksiin tuet ja muut rahoitusosuudet huomioituna on noin 4 000 euroa.

Palo- ja pelastustoimi

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen talousarvio esitetään maakuntavaltuustolle erillisenä liiteaineistona. Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 15.6.2020 asettanut pelastuslaitokselle toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Käyttötalousosa

Päijät-Hämeen liiton hallinnossa ja taloudenhoidossa noudatetaan kuntalain säännöksiä. Kuntalain 110 §:n mukaan yhtymävaltuusto hyväksyy liitolle ja pelastuslaitokselle seuraavaksi vuodeksi talousarvion. Sen hyväksymisen yhteydessä hyväksytään myös taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä liiton että pelastuslaitoksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan niin, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset liiton tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kuntalain 110 §:n 4 momentin mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Liiton hallintosäännön 39 §:n mukaan maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot nettomääräisinä.

MAAKUNTAHALLITUS					
	TA 2019 euro	TA 2020 euro	TA 2021 euro	TS 2022 1 000 euro	TS 2023 1 000 euro
Luottamushenkilöhallinto					
Toimintatuotot	142 000	147 000	152 000	152	152
Toimintakulut	142 000	147 000	152 000	152	152
Toimintakate	0	0	0	0	0
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot	1 825 600	1 918 400	2 045 815	2 107	2 170
Toimintakulut	1 732 500	1 851 000	1 941 000	2 025	2 088
Toimintakate	93 100	67 400	104 815	82	82
Kuntayhteistyö ja projektit					
Toimintatuotot	798 900	452 130	483 782	219	178
Toimintakulut	870 550	486 010	520 120	235	192
Toimintakate	-71 650	-33 880	-36 338	-16	-14

Tuloslaskelmaosa

	TP 2019 euro	TA 2020 euro	TA 2021 euro	TS 2022 1 000 euro	TS 2023 1 000 euro
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 947 269	2 054 400	2 186 815	2 248	2 311
Tuet ja avustukset	6 618	7 000	7 000	7	7
Muut toimintatuotot	4 065	4 000	4 000	4	4
Projektien toimintatuotot	1 669 928	452 130	483 782	219	178
Toimintatuotot yhteensä	3 627 880	2 517 530	2 681 597	2 478	2 500
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	1 237 633	1 384 250	1 459 250	1 510	1 570
Palvelujen ostot	441 307	424 000	444 000	467	470
Aineet, tarvikkeet, tavarat	33 117	37 000	37 000	40	40
Muut kulut	168 852	152 750	152 750	160	160
Projektien toimintakulut	1 689 262	486 010	520 120	235	192
Toimintakulut yhteensä	3 570 170	2 484 010	2 613 120	2 412	2 432
Toimintakate	57 710	33 520	68 477	66	68
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0	450	450	0	0
Muut rahoitustuotot	15 354	0	0	0	0
Korkokulut	6 360	1 500	500	1	1
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	8 994	-1 050	-50	-1	-1
Vuosikate	66 704	32 740	68 427	65	67
Suunnitelmapoistot	-55 000	-55 000	-55 000	-55	-55
Tilikauden tulos	12 019	-22 530	13 427	10	12
Tilikauden alijäämä	12 019	-22 530	13 427	10	12

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin menoihin sekä poistoihin ja arvonalennuksiin. Tuloslaskelmaosan mukaan vuoden 2021 ylijäämä on 13 427 euroa.

Rahoitusosa

	TP 2019 euro	TA 2020 euro	TA 2021 euro	TS 2022 1 000 euro	TS 2023 1 000 euro
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	66 704	32 470	68 427	65	67
Yhteensä	66 704	32 470	68 427	65	67
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	0	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 332	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja po:n muutokset		0	0	0	0
Saamisten muutos	109 254	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	- 2 961 546	0	0	0	0
Yhteensä	-2 905 624	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	2 838 920	32 470	68 427	65	67

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulo-rahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan ja kuinka suuri on rahoitusjäämä ja kuinka se katetaan.

LIITTEET

Jäsenkuntien vuoden 2021 maksuosuudet

Kunta	Asukasluku 1.1.2020		Maksuosuus liiton menoihin Käyttömenot				Yliopisto- kampus	Yhteensä
	Asukkaat	%	TA 2020	TA 2021 3 %	Muutos €	Kunta- yhteistyö		
Asikkala	8 083	3,92	83 444	85 675	2 231	3 330	4 050	93 055
Hartola	2 697	1,31	28 467	28 587	120	1 111	1 351	31 049
Heinola	18 667	9,05	193 420	197 859	4 439	7 691	9 352	214 902
Hollola	23 410	11,35	241 680	248 132	6 452	9 645	11 728	269 505
Iitti	6 711	3,25	0	71 133	71 133	2 765	0	73 897
Kärkölä	4 368	2,12	45 577	46 298	721	1 800	2 188	50 286
Lahti	119 823	58,08	1 228 274	1 270 052	41 778	49 366	60 030	1 379 448
Orimattila	16 003	7,76	164 769	169 622	4 853	6 593	8 017	184 233
Padasjoki	2 896	1,40	30 341	30 696	355	1 193	1 451	33 340
Sysmä	3 657	1,77	38 430	38 762	332	1 507	1 832	42 101
Yhteensä	206 315	100,00	2 054 400	2 186 815	132 415	85 000	100 000	2 371 815

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO
B73 * 2020
ISBN 978-951-637-260-3
ISSN 1237-6515